

soditi. Tako je, tako je bilo, tako bo. Haložan zabajal je rad in pogosto v mesto, ko je imel cvenk; pa tudi potem, ko ga ni bilo več, ko je bil „suh“, šel je v mesto cvenka iskat, si ga izposoditi. Ako je imel lepo posestvo z ugodno lego, ako je imel soseda gospoda, kateremu je bilo do tega, da dobi kmeta v roke, da povekša svoje posestvo pridobivši sosednega kmečkega, ter je obljubil mastne obresti, najmenj 10% — in za „dobroto“ vsako leto par polovnjakov vina, posrečilo se mu je, da ga je „gospod sosed“ uslišal, da se ga je usmilil ter mu je posodil potrebne novce. Tako je začelo oderuštvo na domačih tleh prve klice poganjati.

(Dalje prihodnjič.)

Iz Ljubljane. (Hudodelstvo.) „Slovenec“ piše: Neki devetletni deček iz vasi „Cerkvišče“ v fari Podzemelj, pasel je v logu poleg domače vasi svinje; blizu njega je pa drugi 14letni deček tolkel na cesti kamenje. Tu pride po cesti tuj človek, ogovori dečka, ki je kamenje tolkel ter ga prosi, naj mu pokaže pot proti Črnomlju in zato mu obljubi deset krajcarjev. Ko ta 14letni deček noče z njim iti, gre tujec k onemu, ki sprejme desetico in gre nekoliko časa daleč z njim. Nič več se ni vrnil k svoji čedi in ne k svojim staršem. Ta tujec, prava divja zver v človeški podobi, ga je zaklal v grmu in ostudno razmesaril. — Ko pridejo zvečer svinje same brez dečka domu, so mislili njegovi starši, da je kje v logu zaspal in ga gredo nemudoma iskat. Ali kako se vstrašijo, ko ga v gledajo vsega krvavega ležati pod grmom! Bil je že mrtev in odrezan mu je bil del telesa. Oni deček na cesti pa je še vedno kamenje tolkel, ne da bi bil kaj videl ali slišal, kaj se je z njegovim tovarišem zgodilo. Ko so mu sporočili, kaj se je zgodilo, je povedal, da je prišel mimo prav čedno, meščansko oblečen človek, ki je spravil umorjenega saboj, ker on ni hotel z njim iti. Obleka tujčeva je bila črna. Brodar ob Kolpi je pa pozneje naznanil, da se je tisti večer prav takošen človek prepeljal čez Kolpo in jo potem mahnil proti Karlovcu. Sodnija vse moči napenja, da bi zasledila morilca, pa do sedaj še ni nič gotovega znanega.

Oseba hudodelnikova kakor tudi to, da se je hudobija zgodila pred Veliko nočjo in sicer na nedoraslem dečku, je dala povod, da se tu po Dolenjskem kakor tudi po sosednjem Hrvaškem enoglasno sodi, da mora biti vzrok ostudnega umora židovski — talmudski fanatizem in talmudski velikonočni obred, ki potrebuje kristijanske krvi.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Presvitli cesar so s patentom dne 23. aprila razpustili državni zbor

ter ukazali, da se takoj razpišejo nove volitve. Volitve bodo po celi državi dognane v ednem tednu. Za volitve na Štajerskem so odločeni naslednji dnevi t. l.: 1. v kmečkih občinah 2. junija, 2. v mestih in trgih 5. junija, 3. za trgovsko in obrtniško zbornico 8. junija, 4. za veleposestnike 9. junija. — Presvitli cesar bodo 2. maja v Budimpeštu slovesno odprli deželno razstavo. Pri tej priliki bodo vsi udje cesarske hiše priučeni. — Liberalci so izdali ravno tisti den, kakor so imeli presvitli cesar na Dunaji prestolni govor, volilni manifest, zaradi kterega je bilo 5 liberalnih listov konfisciranih. Konfiskacija bila je od vlade potrjena, a deželna sodnija je liste oprostila. — Dvorni svetovalec Lienbacher stavil je predlog, da bi se v prihodnjem državnem zboru konservativni Nemci združili pod njegovo zastavo in se tako od Slovanov odcepili, kedar bi bil kak predlog na dnevnem redu, ki bi se Slovanstva dotikal. Zoper ta predlog jeli so se skoro vsi konservativni časopisi oglašati. — Pri konferenci katero so avstrijski škofje na Dunaji imeli, se niso samo posvetovali o kongruji; sestavili so namreč „memorandum“, v kterem zahtevajo krščansko vzgojo otrok v narodnih in srednjih šolah, katoliške učitelje, posvečevanje nedelj in praznikov itd.; tudi govori „memorandum“ o cerkveni upravi verskega zaklada — Ogerski vladni list „Budepesti Közlöny“ piše, da se je načrt postav o preosnovi ogerske zbornice magnatov sprejel, z vsemi spremembami, katere je zbornica magnatov želela. Tako je ta reč dognana, o kateri se je toliko po časnikih pisalo. — Govori se, da Gališki deželni zbor se snide sredi junija; drugi deželni zbori bodo bržčas zborovali v oktobru. — Iz Krškega na Kranjskem se piše, da so si občine tamošnjega sodnijskega okraja postavile dosedanega državnega poslanca g. Viljema Pfeifferja ednoglasno za kandidata.

Vnanje države. Na Francoskem se ministri pogosto menjajo. Pred nekterimi tedni bilo je novo ministerstvo sestavljeno in že se je finančni minister svojemu poslovanju odpovedal zaradi bolehnosti. Prepir med Francozko in Egiptovsko vlado še ni poravnal; Francoski namestnik generalnega konzula je dobil od vlade povelje diplomatično poslovanje vstaviti in oditi. — V afganskem vprašanju ni nobene spremembe. Zato nihče ne ve, bode-li mir, ali vojna. Ruski listi si sicer prizadevajo dokazati, da bi za obe državi dobro bilo, če bi se mir napravil, vendar pa se Rusi in Angleži pripravljajo na vojno. Rusko vojno ministerstvo je ukazalo, da se pri vseh polkih subalterni častniki pomnožijo od jednega do sedem. Hitro se še ne bode vojna začela, ker angleška kraljica ni doma. Po postavi pa se vojna ne more začeti brez privoljenja obeh zbornic in kraljice. — Na Nemškem so v državnem zboru stavili predlog, da bi

smeli katoliški duhovniki brez kazni meševati in zakramente deliti, državni zbor pa je predlog zavrgel s 169 proti 127 glasovi. To je cvet kulturne borbe! Ko se je cesar Viljem 26. t. m. pred angleško poslaništvo pripeljal, skočil je mlad človek k vozu in na gredico; oslabeledost uma ga je napotila k temu koraku. Nemčija hoče pri angleško-ruskem sporu ostati popolnoma nevtralna. — Na Španskem so zopet prišli na sled zaroti med vojščaki; v Andaluziji so torej več častnikov zaprli. — Na Grškem so pri volitvah ministri propali ter se zaradi tega odpovedali; kralj je odpoved ministerstva sprejel; vodja opozicije, Delyannis, prevzel je sestavo novega ministerstva. — Bulgari so slovesno praznovali tisučletnico sv. Metodija. — Časniki pišejo, da je v Bergamu na Laškem kolera in da so se uradno udušila brzojavna poročila; uradno pa se poroča, da je jedino v okraju Bergamo jeden starček zbolel za kolero. — V Kahiri je 7 ljudi za kolero pomrlo.

Za poduk in kratek čas.

Kuga na slov. Štajerskem.

Prej ko ne je l. 1646 dobila tudi farna cerkev sv. Vida kapelo sv. Roka, ali pa oltar sv. Boštjana.

L. 1645 je bilo tudi za ljutomerske gorice osodepolno, kajti tudi ondi je morilka svojo žetev obhajala. Pri sv. Miklavžu jih je kuga mnogo podavila; tudi župnika se je bila lotila, vendar pa je srečno okreval. L. 1646 so ga hteli v Središče prestaviti, ali tržani so se temu ustavljali in poslali več pritožb v Gradec. V nekem pismu, ki ga je v tej zadevi pisal Središki župan dne 10. febr. l. 1646 Sekovskemu knezoškofu, čitati je sledeče: „Dovolj britkosti in strahu smo že zaradi pomora prestali, in zdaj naj bi še prišel za župnika k nam Martin Arič od sv. Miklavža, ki je kugo imel in tudi sam pravi, da mu kužne bule še niso celo zacelile; — kdo ga bo k sebi v hišo pustil? Kako lahko se huda bolezen vtepe zopet k nam in od nas še v Medjimurje, kjer je komaj prenehala.“ Soditi po tem, morala je kuga l. 1645 hudo daviti tudi v Središči. Isto razvidimo vse bolj še iz prošnjega pisma, ktero so Središčani na praznik sv. treh kraljev l. 1648 deželni vladi v Gradec poslali. V njem prosijo, naj bi jim z ozirom na mnogovrstne nesreče, ki so jih bile v pretečenih letih zadele, štibro ali celó zbrisali ali pa vsaj zdatno znižali. Pravijo med drugim: „Vsled nesrečne kuge, ki nas je bila obiskala, stoji polovica hiš praznih in ni dobiti za najboljšo plačo človeka, ki bi delati pomagal.“

Od l. 1646 naprej je morilka Ptuj in okolici prizanesla celih dvajset let, in ljudje so

na njo celo pozabili. Ko pa je l. 1664 vlada Ptujane opozorila, naj mestna vrata dobro stražijo in pazijo, da kuge, ki se je bila ne le v Lučah, ampak tudi v okolici zopet prikazala, v mesto ne dobijo, bilo je vse po koncu. Skrbno so stražili, pa tudi prosili Boga, naj jih pred grozno smrtjo milostljivo obvaruje. In v teh letih je kuga mestu brž ko ne prizanesla, pač pa je na spodnjem ptujskem polji davila. Če greš iz Ptuja po veliki cesti v Borl, zagledaš, preden prideš v Bukovce, tik ceste na levi visok kamenit steber. Na njem bereš: „Ivan Janshekovich 1668“. Po obliki je kužen križ, in v obče še dendenes trdijo ljudje, da so ondi pokopani za časa hudega pomora umrli, kar je toliko verjetniše, ker še okoli križa kedaj bodi izorjeje človeške kosti.

Cez četrta leta, namreč l. 1672 so okusili Ptujčani zopet enkrat kuge grozno moč. Kakor l. 872, priletela je tudi v tem letu na Ptujsko polje tolika množina kobilic, da so enako oblaku solnce zakrivale. Na poljskih sadežih napravile so mnogo škode, a večje gorje še je jim sledilo. Hud veter namreč je požrešne kobilice zagnal v Dravo, kjer so se potopile. Vtopljene so valovi na suho poplavalili. Začele so gnjiti in širiti strašen smrad. Vsled tega je nastala v Ptujki kuga, za ktero je umrlo toliko ljudi, da še niso mogli nekterih takoj pokopati. L. 1673 je sicer prenehala, pa le, da bi začela čez nekaj let zopet daviti, ne le v Ptuj, ampak po vsej okolici.

Po dravskem polji, posebno po zgornjem niže Maribora pobirala je kuga svoja žrtva semtertje že l. 1679, pa za Ptuj se je začela doba britkosti še le z l. 1680. Takoj v spomladi se je morilka oglasila v mestu. Od 29. aprila do 16. junija pobrala je že 69 ljudi. Meseca julija je nenadoma prenehala, pa v avgustu je začela zopet daviti ter je precej časa davila tako hudo, kakor že dolgo ne. Do konca novembra je bilo v mestu 54 hiš zaprtih, iz katerih je kuga pobrala 274 ljudi. Bolj premožni meščani so odbežali k vinogradom; pa tudi manj premožni so hodili sem in tje, dokler tega ni vlada ostro prepovedala. Ker so pa vključ temu nekteri še vendarle se v mesto povračevali, razstavil je kužni nadzornik Jurij Gabriel Prantner unkraj Drave oboroženo stražo, ki bi vohod v mesto vsakemu zabranila. Ali zemljiška gosposka je še pri vsem tem klicala iz neokuženih krajev svoje podložne v Ptuj na raboto, zaradi česar jo je kužni komisar Karol Žiga grof Gaisruck ostro pokaral in jej pod kaznijo 1000 cekinov prepovedal, podložne v mesto klicati. Vrh tega je dal en del mosta podreti, da bi mesto bilo od Haloz in gornjega polja celó ločeno. Pa vse te naredbe bile so žalibog zastoj; — prišle so prepozno, kajti kuga, zanesena iz mesta na deželo, davila je tudi v okolici.